

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

"Основи страхового менеджменту"

вибіркова

Освітньо-професійна

Фінанси, банківська справа та страхування

програма:

Спеціальність:

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Галузь знань:

07 «Управління і адміністрування»

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський)

Факультет:

економічний

Мова навчання:

українська

Розробник:

Попова Л.В., доцент кафедри фінансів і кредиту,

к.е.н., доцент

Профайл викладача:

<https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/popova-rusul-lyubov-vasylivna>

Контактний тел.:

+380954969093

E-mail:

l.popova@chnu.edu.ua

Консультації:

он-лайн консультації - згідно з графіком

очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна призначена для поглиблення здобувачами теоретичних і практичних знань з питань управління діяльністю страхової компанії. Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набути додаткових загальних і фахових компетентностей з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави. Дисципліна «Основи страхового менеджменту» належить до блоку вибірових освітніх компонент, запропонованих здобувачам освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

2. Мета навчальної дисципліни: поглибити теоретичні та практичні знання з питань організації управління діяльністю страховика задля забезпечення її ефективного функціонування. Отримані знання та вміння можуть бути використані випускниками на посадах менеджерів у страхових і перестрахових організаціях, андерайтерів, актуаріїв, фінансових аналітиків, фінансових консультантів, експертів, економістів, ризик-менеджерів, держслужбовців профільних установ, науковців.

3. Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Страхові послуги», - це «Фінанси», «Страхування».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Основи страхового менеджменту» сприяє поглибленню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу, синтезу інформації, прийняття управлінських рішень та креативної професійної діяльності на правленій на інноваційний розвиток страхових компаній;
- здатність застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях як професійної самореалізації;
- здатність застосовувати знання страхового законодавства у сфері регулювання фінансового ринку.

Програмні результати навчання:

- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати;
- використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців задля прийняття ефективних управлінських рішень у сфері страхової діяльності;
- демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні, виконувати на високому професійному рівні конкретні фінансові операції, приймати оптимальні управлінські рішення як у звичайних, так і в екстремальних умовах роботи страхових компаній.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	IV	VIII	3	90	2	11	22	-	-	57	-	залік
заочна	IV	VIII	3	90	2	4	6	-	-	80	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи організації страхового менеджменту												
Тема 1. Теоретичні основи страхового менеджменту. Мета: розглянути економічну сутність, основні цілі, завдання, необхідність організації страхового менеджменту	13	2	2	-	-	9	13	1	-	-	-	12
Тема 2. Суб'єкти та об'єкти страхового менеджменту Мета: дати характеристику основним суб'єктам та об'єктам страхового менеджменту; ознайомити з видами структури управління та функціями і повноваженнями органів управління страхової компанії	12	2	4	-	-	6	12	-	-	-	-	12
Тема 3. Функції страхового менеджменту. Мета: розглянути сутність основних функцій страхового менеджменту; ознайомити з порядком, структурою, етапами планування, аналізу, регулювання і контролю діяльності страхової компанії, стратегіями страхових бізнес-процесів.	13	1	2	-	-	10	13	1	2	-	-	10
Тема 4. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі. Мета: розглянути економічну сутність,	12	1	2	-	-	9	12	-	-	-	-	12

основні цілі, завдання, функції страхового маркетингу												
Разом за змістовим модулем 1	50	6	10	-	-	34	50	2	2	-	-	46
Змістовий модуль 2. Методичні особливості організації та проведення страхового менеджменту												
Тема 5. Основи організації ризик-менеджменту у страхуванні. Мета: розглянути організаційні аспекти відбору ризиків на страхування, андерайтингу та контролю ризиків, з'ясувати доцільність перестрахування ризиків.	14	2	4	-	-	8	14	1	1	-	-	12
Тема 6. Управління грошовими потоками страховика. Мета: окреслити необхідність, економічні завдання, напрями управління грошовими потоками; розглянути фактори, що зумовлюють особливості управління грошовими потоками у страхових організаціях	13	1	4	-	-	8	13	-	1	-	-	12
Тема 7. Фінансова надійність та антикризове управління у страховій компанії Мета: розглянути необхідність, значення, складові менеджменту фінансової діяльності для забезпечення фінансової стійкості і надійності роботи страхової компанії; окреслити завдання, принципи, інструменти	13	2	4	-	-	7	13	1	2	-	-	10

антикризового управління.												
Разом за змістовим модулем 2	40	5	12	-	-	23	40	2	4	-	-	34
Усього годин	90	11	22	-	-	57	90	4	6	-	-	80

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Основи страхового менеджменту» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, підготовку презентацій індивідуальних завдань із запропонованого переліку, вирішення практичних ситуацій.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Теоретичні основи страхового менеджменту Завдання: 1. Розкрийте зарубіжний досвід страхового менеджменту. 2. Охарактеризувати специфіку управління фінансовими ресурсами на прикладі страхової компанії. 3. Визначіть принципи страхового менеджменту 4. Дослідіть функції страхового менеджменту. 5. Розкрийте сутність та передумови формування страхового менеджменту. 6. Охарактеризуйте суб'єкти страхового менеджменту. 7. Дослідіть середовище страхового менеджменту та його структуру.	9	12
2	Тема: Суб'єкти та об'єкти страхового менеджменту Завдання: 1. Надайте характеристику механізму управління власним капіталом страхової компанії. 2. Надайте характеристику механізму управління залученим капіталом страхової компанії. 3. Надайте характеристику механізму управління позиковим капіталом страхової компанії. 4. Розкрийте особливості управління страховою діяльністю 5. Розкрийте особливості управління інвестиційною та фінансовою діяльністю страхової компанії. 6. Проаналізуйте механізм управління активами страхової компанії (на вибір). 7. Розкрийте зміст повноважень органів управління страхової компанії. 8. Окресліть зарубіжний досвід структури управління страхових компаній. 9. Визначте переваги та недоліки організаційних структур управління страховими компаніями.	6	12
3	Тема: Функції страхового менеджменту. 1. Розкрийте економічну сутність фінансового планування страхової компанії. 2. Окресліть основні етапи фінансового планування діяльності страхової компанії. 3. Розкрийте зміст видів планування і аналізу страхової діяльності.	10	10

	4. Визначте завдання регулювання і контролю діяльності страхової компанії. 5. Розкрийте особливості бюджетування в страховій компанії. 6. Схематично відобразіть структуру бізнес-плану та подайте характеристику його розділів. 7. Окресліть основи управління плануванням страхової компанії в сучасних умовах.		
4	Тема: Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі. Завдання: 1. Розкрийте сутність та складові страхового маркетингу. 2. Подайте характеристику страхового продукту як основного елемента маркетингового комплексу. 3. Окреслити завдання та функції служби маркетингу страхової компанії. 4. Охарактеризуйте структурні елементи страхового маркетингу як системи. 5. Проаналізувати маркетингове середовище на прикладі конкретної страхової компанії. 6. Охарактеризуйте складові страхового продукту, що визначають його якість. 7. Визначте особливості управління каналами реалізації страхових продуктів.	9	12
5	Тема: Основи організації ризик-менеджменту у страхуванні. Завдання: 1. Визначити мету та зміст менеджменту ризиків страхової діяльності. 2. Розкрити особливості ідентифікації ризиків страхової діяльності. 3. Розкрити етапи оцінювання ризиків страхової діяльності. 4. Визначити цикл управління ризиками і особливості основних етапів його застосування. 5. Розкрити основи управління технічними ризиками. 6. Розкрити основи управління інвестиційними ризиками. 7. Розкрити основи управління нетехнічними ризиками. 8. Розкрити зарубіжний досвід тарифної політики страхової компанії. 9. Розкрийте управління процесом врегулювання страхових претензій.	8	12
6	Тема: Управління грошовими потоками страховика. Завдання: 1. Поясніть складові управління грошовими надходженнями від страхової діяльності. 2. Поясніть особливості управління грошовими потоками від інвестиційної діяльності. 3. Поясніть особливості управління грошовими потоками від фінансової діяльності. 4. Розкрийте специфіку управління страховими преміями страхової організації. 5. Розкрийте основи управління фінансовими результатами страхової компанії.	8	12
7	Тема: Фінансова надійність та антикризове управління у страховій компанії Завдання:	7	10

1. Охарактеризуйте основи управління витратами. 2. Розкрийте основи управління страховим портфелем на прикладі страхової компанії 3. Охарактеризуйте основні завдання оцінки фінансового стану страхової компанії. 4. Охарактеризуйте фінансову стійкість страхової компанії як юридичної особи. 5. Окреслити інструменти забезпечення фінансової безпеки страхових компаній в сучасних умовах господарювання. 6. Дослідити зарубіжний досвід порушень страхових компаній у сфері фінансового моніторингу. 7. Розглянути рекомендації Міжнародної асоціації органів страхового нагляду з питань фінансового моніторингу у страховій діяльності. 8. Охарактеризуйте основні групи доходів на прикладі страхової компанії та окресліть способи управління ними. 9. Надайте характеристику основним групам витрат страховика на прикладі конкретної страхової компанії та окресліть способи управління ними.		
Усього годин	57	80

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені

Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

З навчальної дисципліни «Основи страхового менеджменту» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичне питання з дисципліни, тестові завдання і виробничу ситуацію.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: теоретичне питання (10 балів), 4 тести «правильно-неправильно» - по 2 бали (сумарно 8 балів), 4 тести «множинний вибір» - по 2 бали (сумарно 8 балів), виробнича ситуація (14 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

14 балів здобувач отримує за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання виробничої ситуації.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання виробничої ситуації, правильна відповідь на тестові питання. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання білету або правильного розв'язання виробничої ситуації. У той же час тестові завдання вирішені з помилками.

Якщо підхід викладання матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються неточності, помилки у вирішенні тестів, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу, допущено помилки у тестових завданнях та виробничій ситуації.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
8	8	7	7	10	10	10	40	100

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література - основна

1. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М. Страховий менеджмент: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с.
2. Говорушко Т. А. Страхові послуги : 3-тє видання. навч.посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 376 с.
3. Говорушко Т.А., Стецюк В.М., Толстенко О.Ю. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку: монографія. Київ: НУХТ, 2012. 376 с.
4. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
5. Журавка О.С., Діденко І.В., Колесник А.І. Фактори впливу на фінансову безпеку страхових компаній. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5/5. С. 15-20.
6. Король С. В., Войтків Т. І. Страховий менеджмент: методичні вказівки для дистанційного вивчення дисципліни. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 55 с
7. Левковець Н. П., Бабич Л. М., Теслюк Н. П., Наконечна С. А., Гуцалюк О. І. Фінансова безпека страхових компаній в умовах інституційних змін. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9155> (дата звернення: 01.08.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.88
8. Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Банківський та страховий менеджмент» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування», спеціалізації «Фінанси і кредит», спеціалізації «Митна справа та оціночна діяльність» / Укладач: к.е.н. О. І. Заславська. ДВНЗ «УжНУ», 2020. 22 с.
9. Нагайчук Н.Г., Гончаренко О.О. Фінанси страхових компаній: навч. посіб. Київ: УБС НБУ, 2010. 527 с.
10. Плиса В.Й. Страховий менеджмент: навч.посіб. Львів: ЛНУ ім.Івана Франка. 2014. 378с.
11. Попова Л.В., Федішин М.П., Білявська А.В. Інноваційно-технологічний розвиток страхового ринку України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. №6. Том 30 (69). Частина 2. С.103-107. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-6-41>
12. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 01.08.2022)
13. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.08.2022)
14. Про страхування: Закон України від 18 листопада 2021 року № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 01.08.2022)
15. Русул Л.В., Федішин М.П., Лаврук Н.А. Страхування: від теорії до практики: навч.посібник; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 288 с.
16. Федішин М.П., Попова Л.В., Верещагіна О.Ю. Сучасні реалії ризик-менеджменту в страхових компаніях. *Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура*

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Національний банк України – <https://bank.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство фінансів України – <https://www.minfin.gov.ua>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. Інститут глобальних стратегій – <http://www.igls.com.ua/>
2. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова – <https://razumkov.org.ua/>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua

Інші інтернет-джерела

1. Регулювання ринку небанківських послуг «спліт». Сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/split> (дата звернення: 01.08.2022)
2. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://www.uainsur.com.ua>
3. Офіційний сайт Моторного транспортного страхового бюро України. URL: <http://www.mtsbu.ua/ua/>
4. Сайт Фориншурер. URL: <https://forinsurer.com/news?t15>
5. Путівник для небанківських фінансових установ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Guide-book_for_non-bank_financial_institutions.pdf?v=4 (дата звернення: 01.08.2022)
6. Нова модель регулювання ринку страхування в Україні від НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-oprilyudniv-bachennya-maybutnogo-regulyuvannya-strahovogo-rinku-ukrayini> (дата звернення: 01.08.2022)
7. Біла книга "Майбутнє регулювання ринку страхування". URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya> (дата звернення: 28.07.2022).
8. Показники діяльності страхових/перестрахових брокерів. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.07.2022).
9. Основні показники діяльності страхових компаній (у розрізі установ), відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 835. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.07.2022).
10. Показники діяльності страхових компаній URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.07.2022).